

גולן ומלואו

מטעי הדובדבנים, התלים הגעשיים ויער אודם שבצפון הגולן, הכפרים הצ'רקסיים שבמרכז והנחלים הנסתרים שבדרומו – שביל הגולן חושף את המטיילים שבו לאתרים המרתקים והפחות מוכרים. מגלים את הגולן מחדש

כתבה: נעמה מנספלד

שביל הגולן הוא מסלול טיול רצוף מהחרמון שבצפון ועד לעין תאופיק שבמורדות הדרומיים של הגולן, הגולשים אל הכנרת. את השביל, שאורכו 120 קילומטר ושנחנך ב-2007, הקימו ישראל אשד, הוגה השביל, ומחלקת התיירות של מועצה אזורית גולן. השביל אינו עובר בכוונה תחילה במקומות הטיול הפופולריים שאליהם מגיעים מרבית המטיילים, כמו הג'לבון והמשושים. מטרתו היא לחשוף את חלקי הגולן הפחות מוכרים אך הלא פחות מרתקים – מטעי הדובדבנים, התלים הגעשיים ויער אודם בצפון הגולן, פלגי מים ותעלות נ"ט, יישובים ביזנטיים וחורבות כפרים סוריים. שביל הגולן חושף את המטיילים שבו למראות מרגשים של מרחבי אינסוף ולסיפורים על החיים בתקופות קדומות, על מורשת קרב ועל ההתיישבות המתחדשת, שבשנה הבאה תחוגג 50 שנה לעלייה על הקרקע. עם ההליכה על תוואי השביל יפגשו

המטיילים פנים אל פנים את הטבע העשיר של הגולן – עצי האלון המרשימים, פריחת הכלניות המרהיבה, צמחיית נחלים עבותה ומרחבים של סוואנה פתוחה. נוסף לכך (עם קצת מזל), יזכו המטיילים לראות שפני סלע המתחממים על אבני הבזלת, חזירת בר שיוצאת מהסבך, תן המשחר לטרף וצבאים המקפצים במרחבים. את הנוף מעטרות תמיד פרות המרעה הגדולות, המביטות במטיילים בשביל באדישות אין קץ.

גם עם אופניים

שביל הגולן נועד להולכי רגל, אך הותאם באחרונה גם לרוכבי האופניים. 120 הקילומטר מסומנים בקפידה בצבעי השביל – לבן-כחול-ירוק, שמסמלים את החרמון, את הכנרת ואת הגולן. השביל חולק ל-15 מקטעים שאורכם בין חמישה ל-11 קילומטר – עם גישה לרכב פרטי בתחילת המקטע ובסיומו. דבר זה מאפשר למטיילים

לטייל רק בחלק ממנו בכל פעם, ולא לעשות את כל המסלול הארוך בפעם אחת. באפריל, עת הגולן מרהיב ביופיו, מעטרים את נופיו גם מאות צעירים עם תרמיל גדול על גבם. המטיילים, או ה"שביליסטים" כפי שהם נקראים בפי כול, חווים את הגולן ברגליים; הם מתחילים מהצפון הקר ומסיימים בתצפית מרהיבה על הכנרת ועל יער מבוא חמה.

פרויקט שביל הגולן, שיחוגג בשנה הבאה עשור לפתיחתו, אינו מפסיק להתחדש בהתאם לצורכי המטיילים. חניוני לילה חדשים נפתחים, ברזי מים מוצבים לשימוש המטיילים וגם תושבי הגולן תורמים את חלקם – תושבים שגרים בסמוך לתוואי השביל משמשים כ"מלאכי שביל" ופותחים את ביתם לאירוח מטיילים, למקלחת חמה, ללינה ואף לארוחה ביתית. כך נחשפים המטיילים לאווירה הגולנית החמה והמיוחדת, כבונוס לנופים היפהפיים ולחוויית הטיול. להלן שני מסלולים מומלצים בשביל הגולן:

מסלול 1: נחל סמך – ממג'דוליה ועד לעין קשתות (אום-אל קנטיר)

אורך המסלול: תשעה קילומטרים

משך הטיול: 4-5 שעות

דרגת קושי: בינונית – למשפחות

מיטיבות לכת.

דרכי הגעה: המסלול אינו מעגלי ודורש

השארת רכבים בחניה בעין קשתות, סמוך

למושב נטור. נקודת ההתחלה היא על דרך

עפר בכביש הגישה של נטור. פונים מכביש

808 ליישוב נטור. לאחר קילומטר וחצי

מתעקלים עם הכביש שמאלה בעיקול חד,

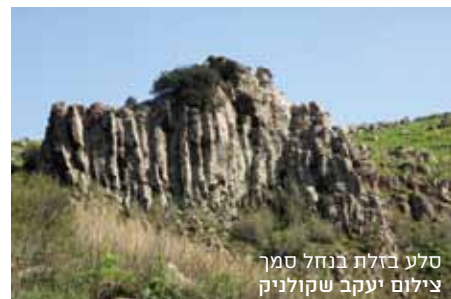
מטיילים בנחל עין גב צילום נעמה מנספלד

שמורת טבע גמלא צילום עידו שקד

תלמידים מהגולן מסמנים את שביל הגולן צילום ארכיון רשות הטבע והגנים

סלע בזלת בנחל סמך
צילום יעקב שקולניקחזית בית הכנסת באום אל-קנטיר
צילום יעקב שקולניק

מאמצים את שביל הגולן

כל תלמידי הגולן לוקחים חלק בתוכנית חינוכית הנקראת "שביל הגולן", המועברת על ידי מרכז חינוך והסברה גולן של רשות טבע והגנים, בשיתוף עם מועצה אזורית גולן, המנהל לחינוך התיישבותי והמשרד להגנת הסביבה. מטרת התוכנית היא לחבר את הילדים והמתבגרים של הגולן למקום שבו הם חיים ולייחודיות שלו ולאחד את הקהילה הגולנית. כל בית ספר בגולן מקבל מקטע בשביל הגולן, שאותו הוא מאמץ. בתחילת התוכנית נערכת היכרות עם השביל, לאחר מכן התלמידים עוסקים בעשייה למען השביל, ובחלקה השלישי של התוכנית התלמידים מדריכים קבוצה קהילתית-גולנית במקטע השביל שלהם. האוכלוסיות המודרכות כוללות גני ילדים, בתי ספר יסודיים, חיילים, בתי ספר סמוכים או ותיקי הגולן. גם בתי הספר בכפרים הדרוזיים משתתפים בתוכנית ומארחים במקטעים שלהם את בתי הספר של המועצה האזורית גולן, ולהפך.

שממנו יוצאת דרך עפר לכיוון צפון. נוסעים על הדרך כ-500 מטר עד לתחנת שאיבה של מקורות. שם פוגשים את שביל הגולן ופונים שמאלה לתחילת המסלול. לנקודת הסיום ממשיכים לנסוע על כביש הגישה ליישוב נטור - עוד שני קילומטרים מדרך העפר. פנייה שמאלה משולטת מובילה בכביש נוח אל החניה של עין קשתות.

תיאור המסלול: נתחיל את המסלול בתחנת שאיבה של מקורות. נלך על שביל הגולן בסמוך לאפיק הנחל, ונהנה מפריחה מרשימה, מחורבות עתיקות ומעקבות בעלי חיים. לאחר ירידה קצרה ומעט תלולה נגיע אל הנחל עצמו, הזורם כל שנה, נחצה אותו ונגיע אל הגשר הסורי, ששימש את מפעל ההטיה הסורי בשנת 1964. ננוח בצל הנעים שמתחת לגשר ונשכך רגלינו במים. משם נמשיך לטפס בשביל הגולן, עד לפיצול שבילים - ישר לשביל הגולן ושמאלה, בסימון שחור למעלה, לעין קשתות, יישוב יהודי מתקופת המשנה והתלמוד. בית הכנסת של היישוב שוקם כמעט במלואו בפרויקט של מועצה אזורית גולן.

מסלול 2: תל אל קצעה

אורך המסלול: שני קילומטרים
משך הטיול: כשעה

דרגת קושי: נמוכה (לא עם עגלות)

דרכי הגעה: המסלול נמצא על כביש 98 בין הכפרים מסעדה ובוקעתא.

תיאור המסלול: תחילת המסלול מעיקול

ומפורצים, והשני - אלון מצוי, עץ ירוק עד עם עלים קוצניים במקצת. בהמשך השביל, ליד גדר אבן של מטע תפוחים, יתחלף צבע סימון השבילים לאדום. כאן נפרדים משביל הגולן. השביל מתפצל ויש לבחור במסלול הפונה ימינה בדרך שחופתה בבטון. בסופה של הדרך נמצא הכביש הראשי והליכה קצרה דרומה (ימינה)

תחזיר את המסלול לנקודת ההתחלה.

הכותבת היא מנהלת מרכז חינוך והסברה גולן. לאחרונה יצאה לאור מהדורה מעודכנת של מדריך שביל הגולן (כתבו: יעקב שקולניק וישראל אשד, הוגה השביל)

כביש 98 (כביש מסעדה-בוקעתא) ליד קילומטר 85. כאן מתחילה דרך עפר לכיוון מערב המסומנת בסימון שבילים כחול, וכאן גם נשאיר את רכבנו. הטיול מתחיל בדרך העוברת בתוך יער האלוניים ומסומנת בסימון כחול ובסימון שביל הגולן, לסירוגין. משם ממשיכים לראש תל קצעה בינות למטעי תפוחים. מהתצפית שבראש התל, שגובהו 1,099 מטר, נשקף החרמון המרהיב. התל עצמו הוא חלק מתלים געשיים המאפיינים את רמת הגולן. מפסגת התל יורד שביל צר (נשימו לב, תחילתו בדרדרת קטנה שנוצרה כתוצאה מסיקול השטח) המסומן אף הוא בסימון שבילים כחול ובסימון של שביל הגולן. כאן אפשר ליהנות מנוף יער אמיתי! זה המקום להבחין בין שני מיני האלון הצומחים ביער: האחד - אלון תולע, שלו עלים גדולים